

است.

ما باور داریم که همکاری و مدیریت مشترک تنها راه مدیریت منابع آب چه در حوضه‌های داخلی و چه در حوضه‌های مرزی است و بر همین اساس دیپلماسی آب را تعریف کرده‌ایم.

در حال حاضر هم همکاری‌های خوبی با کشورهای همسایه از جمله افغانستان، ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان، ترکیه و عراق در خصوص رودخانه‌های مرزی و مشترک وجود دارد. یکی از اهداف اصلی مدیران نظام، توسعه این همکاری‌ها در چارچوب معاهدات موجود و استفاده از تمامی ظرفیت‌ها برای حداکثر کردن منافع مشترک است و آب بهانه‌ای است تا همکاری‌های مشترک در همه زمینه‌ها را تقویت کند.

یکی از مهم‌ترین موضوعات حوزه آب، بحث حکمرانی آب است، عملکرد چندین ساله وزارت نیرو نشان می‌دهد که این حاکمیت به درستی اتفاق نیفتاده است، نه در تعیین قیمت اقتصادی آب، نه در تناسب بین مصرف آب در کشاورزی، صنعت و تولید برق و آب شرب. با این که صرفاً با نگاه مهندسی آب، سدسازی و تولید برق بوده است، نه مدیریت آب؛ دلیل این امر چیست؟

طی سال‌های قبل، شاید بیشتر به مسائل ساز و ای و طرح‌های توسعه منابع آب پرداخته شده و لذا موضوعات نرم‌افزاری همچون مدیریت بهینه منابع آب، ارتقای بهره‌وری آب، اصلاح الگوی مصرف، ارتقای آگاهی‌های عمومی و اطلاع‌رسانی، مباحث اجتماعی، اقتصاد آب، تولید ارزش افزوده بیشتر به‌ازای یک مترمکعب آب و ... کمتر پرداخته شده است. لذا وزارت نیرو تلاش خواهد نمود تا در دوره پیش‌رو بیشتر به این مباحث بپردازد. بر این اساس اصلی‌ترین رسالت بخش آب در دوره جدید مدیریت اجرایی کشور، باید معطوف به تحقق بخشیدن به تحول بنیادین «تغییر رویکرد از توسعه فیزیکی ظرفیت‌های تأمین آب» به «مدیریت تخصیص و تأمین پایدار و با کیفیت آب با مشارکت مردم، سازگار با محیط‌زیست و بر اساس مدیریت بهم‌پیوسته منابع آب در سطح حوضه‌های آبریز و ارتقای بهره‌برداری از تأسیسات آبی و سرمایه‌گذاری‌های موجود» شود. برنامه اعلامی اینجانب به مجلس شورای اسلامی هم بر همین اساس بوده و پیگیری خواهد شد.

یکی دیگر از موضوعاتی که همواره در آن وزارت نیرو مورد نقد قرار می‌گیرد، بحث مدیریت تقاضا و اصلاح الگوی مصرف به جای مدیریت عرضه است، وزارت نیرو چه اقداماتی در دستور کارش در این زمینه دارد؟

در حال حاضر برای رسیدن به مصرف بهینه در بخش شرب، اقدامات فرهنگی - اجتماعی نظیر آگاه‌سازی آحاد جامعه و برنامه‌ریزی

برای فرهنگ‌سازی و آموزش در مراکز آموزشی اهمیت بسیار زیادی دارد. علاوه بر موارد ذکر شده که نیازمند برنامه‌ریزی مدون و صرف وقت نسبتاً زیادی است، اقدامات فنی و مهندسی در بحث بهینه‌سازی تأسیسات آب است.

یکی از مهمترین کارهای پیش‌رو تدوین استاندارد برای کالاهای و تجهیزات آب‌بر و حتی شیرآلات و .. خواهد بود. البته نباید از نظر دور داشت که استاندارد نبودن برخی از وسایل خانگی مانند کولرهای آبی و نشت از آنها نیز تأثیر بسزایی در بالا بودن مصرف سرانه آب دارد. از طرف دیگر در حال حاضر میزان آب بدون درآمد در بخش شهری حدود ۲۵٪ (۲۴/۹۳٪) است و بخش قابل توجهی از آن مربوط به هدررفت واقعی است، اصلاح و بازسازی شبکه‌های توزیع از دیگر مواردی است که باید پیگیری و عملیاتی شود. در مورد قیمت آب هم که در حال حاضر تنها حدود ۴۰٪ قیمت واقعی آب از طریق تعرفه مصوب از مشترکین دریافت می‌شود، همین امر و سهولت استفاده از آب، سبب شده تا مصرف سرانه افزایش یابد.

بنابراین یکی از راهکارهای کنترلی برای این امر، افزایش آب‌بها به صورت منطقی و سهم‌دهی درست و مناسب پارانه‌ها در این بخش است. تفکیک انشعابات هم یکی دیگر از عوامل مؤثر در بهینه‌سازی مصرف آب است که باید در دستورالعمل‌های نظام مهندسی ساختمان گنجانده و اجباری شود.

در مورد مصرف کشاورزی نیز، اگرچه مصرف بهینه در مزرعه بیشتر با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی است، اما علاوه بر توسعه روش‌های نوین آبیاری، اصلاح الگوی کشت و ارائه الگوی کشت بهینه، توجه به مقوله تجارت آب مجازی در تولید، صادرات و واردات محصول، تولید محصولات با ارزش اقتصادی بالا، تأثیر بسزایی در کاهش و مصرف بهینه آب در این بخش خواهد داشت.

در بخش آب هم احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی و فرعی، تحویل حجمی آب و تجهیز نقاط تحویل آب به ابزار اندازه‌گیری جریان در شبکه‌های آبیاری و زهکشی، تجهیز چاه‌های کشاورزی به کنتورهای هوشمند آب و برق و کنترل برداشت از این منابع یا انتقال آب با لوله مخصوص در مناطق با میزان تبخیر بالا می‌تواند به مدیریت بهینه مصرف آب کمک کند. حمایت از ایجاد تشکلهای آبران و واگذاری مدیریت آب به آنها و وضع جرایم برای برداشت‌های غیرمجاز و بیش از مجاز، اصلاح نظام قیمت‌گذاری آب کشاورزی و ایجاد بازار آب با استفاده از تجارب جهانی و بومی‌سازی آن و نهایتاً توسعه استفاده از منابع آب غیرمتعارف و کشت گونه‌های مقاوم به شوری راهکارهایی است به این موضوع می‌توان افزود.

مصرف بخش صنعت هم ناچیز است که با توجه به قیمت بالای آب، خودشان مدیریت می‌کنند و تنها باید به فکر استفاده مجدد از پساب باشند.

برنامه‌های چیت چیان در بخش آب:

۱- انجام برنامه‌ریزی منابع آب در چارچوب مدیریت بهم‌پیوسته منابع آب و کاهش حجم آب مصرفی کشور با اعمال سیاست‌های مختلف

۲- تغییر نگرش به مقوله آب به منزله یک کالای اقتصادی و اصلاح تعرفه‌ها به‌منظور صرفه‌جویی در مصرف آب و جذب سرمایه‌گذاران غیردولتی و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام با اتکا به منابع حاصل از دریافت قیمت تمام‌شده از مشترکین (منابع داخلی شرکت‌ها)

۳- ایفای نقش اساسی در استقرار مراکز جمعیتی و صنعتی در برنامه‌های آمایش سرزمین متناسب با ظرفیت‌ها و محدودیت‌های منابع آبی کشور

۴- تغییر رویکرد ملی از انجام پروژه‌های سازه‌ای به سمت غیرسازه‌ای و مدیریتی

۵- اجرایی نمودن مدیریت بهم‌پیوسته منابع آب در سطح حوضه‌های آبریز کشور در سطوح ملی و منطقه‌ای و جلوگیری از اعمال سلاقی شخصی و محلی در مدیریت آب

۶- افزایش سهم بخش‌های آب و فاضلاب از اعتبارات عمومی متناسب با جایگاه آن در توسعه و پیشرفت کشور

۷- ارتقای مدیریت تقاضای آب و طراحی و پیاده‌سازی الگوی بهینه مصرف آب در مصارف مختلف با همکاری سایر دستگاه‌های ذیربط

۸- جلوگیری از برداشت‌های غیرمجاز آب زیرزمینی و پیگیری برنامه تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی در جهت بهبود وضعیت آبخوان‌ها، نصب دستگاه‌های کنترل برداشت آب از این منابع در جهت افزایش بهره‌وری مصرف آب و نیز حمایت و ایجاد تشکلهای آبران و واگذاری مسئولیت‌های تصدی به آنها

۹- مدیریت ملی آب و اولویت‌بندی اجرای طرح‌های بخش آب و فاضلاب در جهت تأمین و تخصیص اعتبار مکفی برای طرح‌های اولویت‌دار و نیز تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام بخش آب و آبفا و جلوگیری از شروع طرح‌های اجرایی که در برنامه میان‌مدت لحاظ نشده‌اند

۱۰- بازنگری و متناسب‌سازی ساختار حاکمیتی و تصدی‌گری بخش آب و آب و فاضلاب با رویکرد استقرار مدیریت بهم‌پیوسته منابع آب و به‌منظور تقویت سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در راستای نیل به اهداف قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و بهره‌گیری هرچه بیشتر از پتانسیل بخش غیردولتی

۱۱- تأمین، تجهیز و تنوع‌بخشی به منابع مالی با تأکید بر منابع غیردولتی و جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی، متناسب با برنامه‌های توسعه بخش آب و آب و فاضلاب

۱۲- برنامه‌ریزی در جهت استقرار بانک جامع آمار و اطلاعات یکپارچه صنعت آب و آب و فاضلاب به‌منظور وحدت رویه در تولید و انتشار آمار، داده‌های پایه و عملکرد

۱۳- تلاش در جهت تأمین منابع آب موردنیاز اکوسیستم‌های آبی و حفظ محیط‌زیست

۱۴- بهره‌گیری هرچه بیشتر از نیروگاه‌های برق‌آبی به عنوان انرژی‌های تجدیدپذیر و برنامه‌ریزی در جهت تقویت فروش مستقیم و صادرات برق تولیدی نیروگاه‌های برق‌آبی به محل‌های مصرف هدف (داخلی و خارجی)